

Border kolie mají pasení „v krvi“ a nesmírně je baví

Ovčáci patří ke stádu

Existuje mnoho ovčáckých plemen psů. Z těch, která dodnes pracují u stád, jsou zřejmě nejznámější border kolie, australský ovčák, australský honáček a kelpie. Způsobem, jakým pasou dobytek, se od sebe dost odlišují, protože byla vytvořena pro různé okruhy úkolů.

Zvláště border kolie a australský ovčák jsou často vychvalováni jako ideální rodinní psi, údajně snadno vychovatelní a zcela bezproblémoví. Chovatelé ve snaze vyhovět tomuto image, a také aby uspokojili poptávku na trhu, spolu opakovaně spojují zvířata z takzvaných výstavních linií, které stále méně disponují původními vlastnostmi plemene.

Ale co to znamená ve skutečnosti? Pokud jsou zvířata selektována pouze na základě svého exteriéru, nejenom že to poškozuje plemeno, ale nenávratně dochází také ke ztrátě původních pracovních schopností. Momentálně k tomu dochází u australského ovčáka. Chovných linií, které by byly schopny pracovat u stáda, stále ubývá. A border kolie je bohužel na nejlepší cestě se „aussieho“ následovat.

Způsoby práce

Způsob práce border kolie se odlišuje od způsobu práce australského ovčáka. Tak například když australský ovčák sleduje stádo, stojí při tom na rozdíl od border kolie vzpřímeně. Border kolie se ploše

Pasení je sekvencí loveckého chování

příkrčí k zemi a při tom stádo fixuje pohledem. Australský ovčák většinou pracuje u koní nebo u dobytka, což si nezdíká žádá větší odvahy, protože psi musí dokázat postavit se třeba býkovi nebo přimět dobytek k pohybu vpřed kontrolovaným kousáním do nohou. Australský ovčák pracuje na rozdíl od border kolie těsněji u stáda. Mnohem méně fixuje dobytek očima nebo tak nečiní vůbec, častěji štěká a používá zuby.

Povahové vlastnosti

Ovčácký pes typu border kolie se vyznačuje zcela zvláštními povahovými rysy. „Borderka“ musí být mimořádně ochotná spolupracovat s člověkem. Schopnost nechat se kontrolovat na velké vzdálenosti vlastně odporuje schopnosti velmi samostatné práce. Přesto v sobě musí

border kolie obě tyto schopnosti spojuvat. Neměla by spustit oko z dobytka, ale přesto se nechat bez problémů odvolat. Musí v sobě mít jistou tvrdost a extrémní vytrvalost, ale v některých situacích musí být schopna reagovat s velkým jemnocitem. A jednoho by si měli být majitelé vědomi: i pasení ovcí je původně loveckou sekvencí, a proto psi musí mít dostatečně vyvinut kořistnický pud. Možná

„Pokud už jednou máte pracovního ovčáckého psa, práci u stáda bude stoprocentně a vhodně vytížen.“

častěji než u jiných psích plemen se právě u těchto inteligentních zvířat může vyvinout problémové hysterické chování, takže dobré vlohy zakrní a pes se stane tyranem svého okolí.

Přirozeně dnes už existuje mnoho border kolií, které už nedisponují všemi typickými povahovými vlastnostmi. Ale i jen část zmiňovaných vlastností může vést k velkým problémům, pokud si člověk přál nekomplikovaného rodinného psa s mi-

nimálními požadavky. Může to dojít tak daleko, že vzdát se zvířete, s nímž si majitelé nevědí rady, ve prospěch někoho povolanějšího může být nakonec ještě nejrozumnějším řešením. Pokud už jednou máte pracovního ovčáckého psa, je pro něj ideální poskytnout mu možnost pracovat u stáda. Touto prací bude stoprocentně a vhodně vytížen.

Není to jen tak

Přirozeně každý nemá možnost držet si vlastní stádečko ovcí. O to víc by si proto všichni zájemci měli rozmyslet, zda je skutečně vhodné pořídit si třeba zrovna border kolii. Výcvik ovčáckého psa totiž není zaměstnáním pro volný čas nevytížených rodinných psů, které baví jen tak prohánět jiná zvířata. V popředí vždy musí být ohleduplné a šetrné zacházení s ovcemi, dobytkem, husami a kachnami. Tato zvířata nejsou jen objekty tréninku, ale živými tvory se svými vlastními požadavky a nároky.

I z toho důvodu musí pes ovládat základní poslušnost, aby ho bylo možno odložit i na dálku a aby byl v každé situaci odvolatelný. Výcvik u stáda zpravidla začínáme se psem, kterému je alespoň rok.

Často slyšíme, že ovčácké pudy border kolií by se neměly „probouzet“, pokud psům nemůžeme nabídnout možnost pracovat s dobytkem (podle hesla Co oči nevidí, to srdce nebolí). Není to tak úplně pravda, protože genetický potenciál v sobě pes beztak má a bude se pokoušet ho nějakým způsobem uvolnit. Toto prvotní rozhodnutí je jistě zapotřebí zodpovědně zvážit. Pro výcvik hovoří ověřená zkušenost, že majitel při práci lépe

Border kolie v typickém pracovním postoji: přikrčená k zemi dobytek permanentně fixuje pohledem

porozumí vlastnostem své border kolie a to i v případě, že výcvik neprobíhá pravidelně. Znáám několik majitelů border kolií, kteří se rozhodli jít cestou výcviku ovčáckého psa a nakonec se sami stali majiteli ovcí, protože jim kontakt s dobyt- kem přinášel velkou radost.

Trénink

Trénovat se často začíná se sítí, aby byla zvířata zpočátku chráněna před nekontrolovanými ataky psa. Psi se učí na povel obíhat stádo zleva a zprava a také nechat se v libovolné pozici zastavit a odložit. Přípustnou vzdálenost mezi psem a stádem musí cvičitel posuzovat individuálně a v případě potřeby psa musí korigovat. Psi se v průběhu výcviku neučí jen přihánět stádo k vůdci, ale také hnát ho směrem od ovčáka, rozdělovat ho, oddělovat jednotlivá zvířata a udržet je v klidu. Pro každou akci se pes učí speciální slovní povel. Ty bývají tradičně v angličtině, později se dávají signály ovčáckou píšťalkou. V zemědělském provozu šetří dobře vycvičení ovčáčtí psi čas, enormně ulehčují práci a stávají se tak významným hospodářským faktorem. Privátní majitel ovcí si může svého koníčka nechat vyhodnotit na tzv. trails, což jsou ovčácké soutěže s různými stupni obtížnosti. Při soutěžích se porovnávají schopnosti border kolií spolupracovat s ovčáky. Majitelé se učí správně odhadovat reakce lidí i psů, aby jim mohli dát ve vhodný okamžik přesné pokyny. Dalšími důležitými aspekty jsou výměna zkušeností a rozdílných tréninkových metod a také duševní spřízněnost stejně smýšlejících lidí a výměna informací o chovných liniích. Ovčácké soutěže předvádějí divákům, jak jedineční a speciální tito psi jsou, a přispívají k tomu, aby pracovní ovčácká plemena mohla být zachována ve své jedinečnosti.

K. Orthová

Z nejednoho majitele border kolie se už stal nadšený ovčák, jehož práce s ovcemi začne bavit